

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych ocen śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z przyrody dla klasy 4 w roku szkolnym 2025/2026. Nauczyciel Monika Grosiak

OCENA DOPUSZCZAJĄCA (wymagania konieczne). Uczeń:	OCENA DOSTATECZNA (wymagania podstawowe). Uczeń:	OCENA DOBRA (wymagania rozszerzające). Uczeń:	OCENA BARDZO DOBRA (wymagania dopełniające). Uczeń:	OCENA CELUJĄCA (wymagania wykraczające). Propozycje - Uczeń:
Wymienia elementy przyrody nieożywionej i ożywionej Wymienia zmysły umożliwiające poznawanie otaczającego świata; podaje dwa przykłady informacji uzyskanych dzięki wybranym zmysłom; wyjaśnia, czym jest obserwacja Podaje nazwy przyrządów służących do prowadzenia obserwacji w terenie; przeprowadza obserwację za pomocą lupy lub lornetki; wykonuje pomiar przy użyciu taśmy mierniczej Podaje nazwy głównych kierunków geograficznych wskazanych przez nauczyciela na widnokręgu; wyznacza główne kierunki geograficzne za pomocą kompasu na podstawie instrukcji słownej; określa warunki wyznaczania kierunku północnego za pomocą gnomonu	Wyjaśnia znaczenie pojęcia przyroda ; podaje przykłady wytworów działalności człowieka Omawia na przykładach, rolę zmysłów w poznawaniu świata; wymienia źródła informacji o przyrodzie; omawia najważniejsze zasady bezpieczeństwa podczas prowadzenia obserwacji i wykonywania doświadczeń przyporządkowuje przyrząd do obserwowanego obiektu; proponuje przyrządy, które należy przygotować do prowadzenia obserwacji w terenie; Podaje pełne nazwy i skróty głównych kierunków geograficznych; określa warunki korzystania z kompasu; wyznacza główne kierunki geograficzne za pomocą gnomonu	Wymienia cechy ożywionych elementów przyrody; wskazuje w najbliższym otoczeniu wytwory działalności człowieka Porównuje ilość i rodzaj informacji uzyskiwanych za pomocą poszczególnych zmysłów; wymienia cechy przyrodnika; omawia etapy doświadczenia; proponuje przyrząd odpowiedni do obserwacji konkretnego obiektu; Wyjaśnia, co to jest widnokrąg;; samodzielnie wyznacza kierunki geograficzne za pomocą kompasu;	Podaje przykłady powiązań przyrody nieożywionej z przyrodą ożywioną; klasyfikuje wskazane elementy na ożywione i nieożywione składniki przyrody oraz wytwory działalności człowieka Wyjaśnia, w jakim celu prowadzi się doświadczenia i eksperymenty przyrodnicze ; wyjaśnia różnice między eksperymentem a doświadczeniem; Podaje przykłady wykorzystania w życiu umiejętności wyznaczania kierunków geograficznych; posługuje się nazwami kierunków pośrednich	Przeprowadza dowolne doświadczenie, posługując się instrukcją, zapisuje obserwacje i wyniki / Przygotowuje notatkę na temat innych przyrządów służących do prowadzenia obserwacji, np. odległych obiektów lub głębin Omawia sposób wyznaczania kierunku północnego za pomocą Gwiazdy Polarnej oraz innych obiektów w otoczeniu
Wskazuje w najbliższym otoczeniu przykłady ciał stałych, cieczy i gazów oraz przykłady ciał plastycznych, kruchych i sprężystych; porównuje ciała stałe z cieczami pod względem jednej właściwości (kształt) Wymienia stany skupienia wody w przyrodzie; podaje przykłady występowania wody w różnych stanach skupienia; odczytuje wskazania termometru; wyjaśnia, na czym polega krzepnięcie i topnienie Wymienia przynajmniej trzy składniki pogody; rozpoznaje na dowolnej ilustracji rodzaje opadów ; wyjaśnia, dlaczego burze są groźne Dobiera przyrządy do pomiaru trzech składników pogody; odczytuje	Podaje przykłady wykorzystania właściwości ciał stałych w życiu codziennym Wyjaśnia zasadę działania termometru; przeprowadza, zgodnie z instrukcją, doświadczenia wykazujące: wpływ temperatury otoczenia na parowanie wody, obecność pary wodnej w powietrzu; Wyjaśnia, na czym polega parowanie i skraplanie wody Wyjaśnia, co nazywamy pogodą; nazywa zjawiska pogodowe; podaje nazwy opadów atmosferycznych; zapisuje temperaturę dodatnią i ujemną; omawia sposób pomiaru ilości opadów; podaje jednostki, w których wyraża się składniki	Wymienia czynniki wpływające na szybkość parowania; formułuje wnioski na podstawie przeprowadzonych doświadczeń ; Rozróżnia rodzaje opadów atmosferycznych na ilustracjach; wyjaśnia, czym jest ciśnienie atmosferyczne; wyjaśnia, jak powstaje wiatr Wymienia przyrządy służące do	Wyjaśnia, na czym polega kruchość, plastyczność i sprężystość; Podaje przykłady z życia codziennego zmian stanów skupienia wody; Wyjaśnia, jak się tworzy nazwę wiatru; rozpoznaje na mapie rodzaje wiatrów; Odczytuje prognozę pogody przedstawioną za pomocą znaków graficznych; dokonuje pomiaru składników pogody – prowadzi kalendarz	Wyjaśnia, na czym polega zjawisko rozszerzalności cieplnej; podaje przykłady występowania tego zjawiska w ciałach stałych, cieczach oraz gazach; opisuje zasadę działania termometru cieczowego / Przedstawia zmiany stanów skupienia wody podczas jej krążenia w przyrodzie, posługując się wykonanym przez siebie prostym rysunkiem Na podstawie opisu przedstawia, w formie mapy, prognozę pogody dla Polski

temperaturę powietrza z termometru cieczowego; odczytuje symbole umieszczone na mapie pogody; przedstawia stopień zachmurzenia i rodzaj opadów za pomocą symboli Wyjaśnia pojęcia wschód Słońca, zachód Słońca; podaje daty rozpoczęcia kalendarzowych pór roku; podaje po trzy przykłady zmian zachodzących w przyrodzie ożywionej w poszczególnych porach roku	pogody; określa aktualny stopień zachmurzenia nieba na podstawie obserwacji; Omawia pozorną wędrówkę Słońca nad widnokresem; omawia zmiany temperatury powietrza w ciągu dnia; omawia cechy pogody w poszczególnych porach roku	obserwacji meteorologicznych; określa zależność między wysokością Słońca a temperaturą powietrza; określa zależność między wysokością Słońca a długością cienia; wyjaśnia pojęcie górowanie Słońca; omawia zmiany w pozornej wędrówce Słońca nad widnokresem w poszczególnych porach roku	pogody; na podstawie obserwacji określa kierunek wiatru Omawia zmiany długości cienia w ciągu dnia; porównuje wysokość Słońca nad widnokresem oraz długość cienia podczas górowania w poszczególnych porach roku	
Wyjaśnia, po czym rozpozna organizm; wymienia przynajmniej trzy czynności życiowe organizmów; omawia jedną wybraną przez siebie czynność życiową organizmów; Określa, czy podany organizm jest samożywny, czy cudzożywny; podaje przykłady organizmów cudzożywnych: mięsożernych, roślinożernych i wszystkożernych; wskazuje na ilustracji charakterystyczne cechy drapieżników	Podaje charakterystyczne cechy organizmów; wymienia czynności życiowe organizmów; rozpoznaje na ilustracji wybrane organy / narządy Dzieli organizmy cudzożywne ze względu na rodzaj pokarmu; podaje przykłady organizmów roślinożernych; dzieli mięsożerców na drapieżniki i padlinożerców; wyjaśnia, na czym polega wszystkożerność	Omawia hierarchiczną budowę organizmów wielokomórkowych; charakteryzuje czynności życiowe organizmów; Wyjaśnia pojęcia: organizm samożywny, organizm cudzożywny; wymienia cechy roślinożerców; wymienia, podając przykłady, sposoby zdobywania pokarmu przez organizmy cudzożywne; podaje przykłady zwierząt odżywiających się szczątkami glebowymi oraz przedstawicieli pasożytów	Podaje przykłady różnych sposobów wykonywania tych samych czynności przez organizmy (np. ruch, wzrost); porównuje rozmnażanie płciowe z rozmnażaniem bezpłciowym Omawia sposób wytwarzania pokarmu przez rośliny; określa rolę, jaką odgrywają w przyrodzie zwierzęta odżywiające się szczątkami glebowymi; wyjaśnia, na czym polega pasożytnictwo	Prezentuje informacje na temat najmniejszych i największych organizmów żyjących na Ziemi; omawia podział organizmów na pięć królestw / Prezentuje informacje na temat pasożytnictwa w świecie roślin Podaje przykłady obrony przed wrogami w świecie roślin i zwierząt; uzasadnia, że zniszczenie jednego z ogniw łańcucha pokarmowego może doprowadzić do wyginięcia innych ogniw / Prezentuje jedną egzotyczną roślinę (ozdobną lub przyprawową), omawiając jej wymagania życiowe / przygotowuje ciekawostki i dodatkowe informacje na temat zwierząt (np. Najszybsze zwierzęta)
Układa łańcuch pokarmowy z podanych organizmów; analizując sieć pokarmową, układa jeden łańcuch pokarmowy Wymienia korzyści wynikające z uprawy roślin w domu i ogrodzi; podaje przykłady zwierząt hodowanych w domach przez człowieka; podaje przykład drobnego zwierzęcia żyjącego w domach; rozpoznaje trzy zwierzęta żyjące w ogrodach	Wyjaśnia, czym są zależności pokarmowe; podaje nazwy ogniw łańcucha pokarmowego Podaje trzy przykłady roślin stosowanych jako przyprawy do potraw; wyjaśnia, dlaczego decyzja o hodowli zwierzęcia powinna być dokładnie przemyślana; omawia zasady opieki nad zwierzętami; podaje przykłady dzikich zwierząt żyjących w mieście	Wyjaśnia nazwy ogniw łańcucha pokarmowego; wyjaśnia, co to jest sieć pokarmowa Rozpoznaje wybrane rośliny doniczkowe; wyjaśnia, jakie znaczenie ma znajomość wymagań życiowych uprawianych roślin; określa cel hodowania zwierząt w domu; wyjaśnia, dlaczego nie wszystkie zwierzęta możemy hodować w domu; wskazuje źródła informacji na temat hodowanych zwierząt; wyjaśnia, dlaczego coraz więcej dzikich zwierząt przybywa do miast	Omawia rolę destruentów w łańcuchu pokarmowym Opisuje szkodliwość zwierząt zamieszkujących nasze domy; formułuje apel do osób mających zamiar hodować zwierzę lub podarować je w prezencie	
Opisuje zasady zdrowego stylu życia - w tym zdrowego odżywiania się; podaje przykłady produktów bogatych w białka, cukry, tłuszcze, witaminy; omawia znaczenie wody dla organizmu Wymienia układy budujące organizm człowieka: układ kostny, oddechowy, pokarmowy, krwionośny, rozrodczy,	Wymienia składniki pokarmowe; przyporządkowuje podane pokarmy do wskazanej grupy pokarmowej Wskazuje na planszy / modelu / własnym ciele główne narządy układów budujących organizm człowieka oraz	Omawia rolę składników pokarmowych w organizmie; wymienia produkty zawierające sole mineralne Opisuje budowę poszczególnych narządów w układach budujących organizm człowieka,	Omawia rolę witamin; omawia rolę soli mineralnych w organizmie Omawia funkcje narządów w układach budujących organizm człowieka, Wyjaśnia, na czym polega współpraca	Wymienia wybrane objawy niedoboru jednej z poznanych witamin; Omawia rolę narządów wspomagających trawienie; wymienia czynniki, które mogą

nerwowy i podaje ich podstawowe funkcje Opisuje podstawowe zasady dbałości o ciało i otoczenie Wymienia podstawowe zasady ochrony zmysłów wzroku i słuchu Podaje przykłady zmian w organizmie świadczących o rozpoczęciu okresu dojrzewania u własnej płci; podaje przykłady zmian w funkcjonowaniu skóry w okresie dojrzewania	narządy zmysłów; Wymienia zmiany fizyczne zachodzące w okresie dojrzewania u dziewcząt i chłopców; omawia zasady higieny, których należy przestrzegać w okresie dojrzewania	Opisuje zmiany psychiczne zachodzące w okresie dojrzewania	układów	szkodliwie wpłynąć na funkcjonowanie wątroby lub trzustki / Bada współdziałanie zmysłu smaku i węchu Omawia działanie mięśni budujących narządy wewnętrzne
Wymienia co najmniej trzy zasady zdrowego stylu życia; korzystając z piramidy zdrowego żywienia i aktywności fizycznej, wskazuje produkty, które należy spożywać w dużych i w małych ilościach; wyjaśnia, dlaczego ważna jest czystość rąk; omawia sposób dbania o zęby; Wymienia drogi wnikania do organizmu człowieka drobnoustrojów chorobotwórczych; wymienia trzy zasady, pomagające uniknąć chorób przenoszonych drogą oddechową i drogą pokarmową Wymienia zjawiska pogodowe, stanowiące zagrożenie; odróżnia muchomora sromotnikowego od innych grzybów; określa sposób postępowania po użądleniu Omawia zasady postępowania podczas pielęgnacji roślin hodowanych w domu; podaje przykłady środków czystości, które stwarzają zagrożenia dla zdrowia; wymienia rodzaje urazów skóry Podaje przykłady negatywnego wpływu dymu tytoniowego i alkoholu na organizm człowieka; opisuje zachowanie świadczące o mogącym rozwinąć się uzależnieniu od komputera lub telefonu; prezentuje zachowanie asertywne w wybranej sytuacji	Podaje zasady prawidłowego odżywiania; wyjaśnia, dlaczego należy dbać o higienę skóry; opisuje sposób pielęgnacji paznokci; wyjaśnia, na czym polega właściwy dobór odzieży; podaje przykłady wypoczynku czynnego i biernego Wymienia przyczyny chorób zakaźnych; wymienia nazwy chorób przenoszonych drogą oddechową ; omawia objawy wybranej choroby przenoszonej drogą oddechową; omawia przyczyny zatruc; określa zachowania zwierzęcia, które mogą świadczyć o tym, że jest ono chore na wściekliznę Określa zasady postępowania w czasie burzy, gdy przebywa się w domu lub poza nim; rozpoznaje owady, które mogą być groźne Podaje przykłady trujących roślin uprawianych w domu; przyporządkowuje nazwę zagrożenia do symboli umieszczanych na opakowaniach; omawia sposób postępowania przy otarciach i skaleczeniach Podaje przykłady substancji, które mogą uzależniać; podaje przykłady sytuacji, w których należy zachować się asertywnie	Wymienia (wszystkie) zasady zdrowego stylu życia ; wyjaśnia rolę aktywności fizycznej w zachowaniu zdrowia ; opisuje sposób pielęgnacji skóry ze szczególnym uwzględnieniem okresu dojrzewania ; wyjaśnia, na czym polega higiena jamy ustnej Wyjaśnia, czym są szczepionki; wymienia sposoby zapobiegania chorobom przenoszonym drogą oddechową; wymienia szkody, które pasożyty powodują w organizmie; omawia objawy zatruc Wymienia charakterystyczne cechy muchomora sromotnikowego ; wymienia objawy zatrucia grzybami Omawia zasady pierwszej pomocy po kontakcie ze środkami czystości Wyjaśnia, na czym polega palenie bierne; Podaje skutki działania używek na organizm; wyjaśnia, czym jest asertywność	Wyjaśnia, czym jest zdrowy styl życia ; omawia skutki niewłaściwego odżywiania się; wyjaśnia, na czym polega higiena osobista ; podaje sposoby uniknięcia zakażenia się grzybicą Porównuje objawy przeziębienia z objawami grypy i anginy; klasyfikuje pasożyty i podaje przykłady pasożytów; charakteryzuje pasożyty wewnętrzne człowieka ; opisuje objawy wybranych chorób zakaźnych ; wymienia drobnoustroje mogące wnikać do organizmu przez uszkodzoną skórę Omawia sposób postępowania po ukąszeniu przez żmiję; rozpoznaje dziko rosnące rośliny trujące Omawia zasady postępowania w przypadku oparzeń Wyjaśnia, czym jest uzależnienie; charakteryzuje substancje znajdujące się w dymie papierosowym ; uzasadnia konieczność zachowań asertywnych; uzasadnia, dlaczego napoje energetyzujące nie są obojętne dla zdrowia	Przygotowuje propozycję prawidłowego jadłospisu na trzy dni, odpowiedniego w okresie dojrzewania / Przygotowuje informacje na temat objawów boreliozy i sposobów postępowania w przypadku zachorowania
Wymienia rodzaje map: odczytuje informacje zapisane w legendzie planu	Wyjaśnia pojęcia mapa i legenda ; określa przeznaczenie planu miasta i mapy	Wykonuje szkic terenu szkoły Opisuje słowami fragment terenu	Porównuje dokładność planu miasta i mapy turystycznej; odszukuje na mapie	Wyjaśnia pojęcie <i>skala liczbowa</i> ; oblicza wymiary przedmiotu

Wskazuje kierunki geograficzne na mapie; odszukuje na planie okolicy wskazany obiekt, np. Kościół, szkołę Rozpoznaje na zdjęciach rodzaje krajobrazów; podaje przykłady krajobrazu naturalnego; wymienia nazwy krajobrazów kulturowych; określa rodzaj krajobrazu najbliższej okolicy Rozpoznaje na ilustracji formy terenu; wyjaśnia, czym są równiny; Przyporządkowuje podane skały do poszczególnych grup Podaje przykłady wód słonych; wskazuje na mapie przykład wód stojących i płynących w najbliższej okolicy Rozpoznaje na zdjęciach krajobraz kulturowy; podaje przykłady zmian w krajobrazie najbliższej okolicy Wymienia formy ochrony przyrody w Polsce; podaje przykłady ograniczeń obowiązujących na obszarach chronionych; wyjaśnia, na czym polega ochrona ścisła	turystycznej; rozpoznaje obiekty przedstawione na planie lub mapie Określa położenie innych obiektów na mapie w stosunku do podanego obiektu; opowiada, jak zorientować plan lub mapę za pomocą kompasu Wyjaśnia, do czego odnoszą się nazwy krajobrazów; wymienia rodzaje krajobrazów; wskazuje w krajobrazie najbliższej okolicy składniki, które są wytworami człowieka Omawia na podstawie ilustracji elementy wzniesienia; wskazuje formy terenu w krajobrazie najbliższej okolicy Podaje nazwy grup skał i podaje do nich przykłady Podaje przykłady wód słodkich; wskazuje różnice między oceanem a morzem; na podstawie ilustracji rozróżnia rodzaje wód stojących i płynących; wymienia różnice między jeziorem a stawem Wymienia, podając przykłady, od czego pochodzą nazwy miejscowości; podaje przykłady zmian w krajobrazach kulturowych Wyjaśnia, co to są parki narodowe; podaje przykłady obiektów, które są pomnikami przyrody; omawia sposób zachowania się na obszarach chronionych	przedstawiony na planie lub mapie; Wyjaśnia, na czym polega orientowanie planu lub mapy; orientuje plan lub mapę za pomocą kompasu Wyjaśnia pojęcie: krajobraz; wymienia składniki, które należy uwzględnić, opisując krajobraz; omawia cechy poszczególnych krajobrazów kulturowych; wskazuje składniki naturalne w krajobrazie najbliższej okolicy Opisuje wklęsłe formy terenu; opisuje formy terenu dominujące w krajobrazie najbliższej okolicy Opisuje budowę skał litych, zwięzłych i luźnych; rozpoznaje co najmniej jedną skałę występującą w najbliższej okolicy Wyjaśnia pojęcia: wody słodkie, wody słone; wykonuje schemat podziału wód powierzchniowych; Omawia zmiany w krajobrazie wynikające z rozwoju rolnictwa i przemysłu; wyjaśnia pochodzenie nazwy swojej miejscowości Wyjaśnia cel ochrony przyrody; wyjaśnia, co to są rezerваты przyrody; wyjaśnia różnice między ochroną ścisłą a ochroną czynną; podaje przykład obszaru chronionego lub pomnika przyrody znajdującego się w najbliższej okolicy	wskazane obiekty Orientuje mapę za pomocą obiektów w terenie Opisuje krajobraz najbliższej okolicy Klasyfikuje wzniesienia na podstawie ich wysokości; omawia elementy doliny; wykonuje modele wzniesienia i doliny Opisuje skały występujące w najbliższej okolicy; omawia proces powstawania gleby Charakteryzuje wody słodkie występujące na ziemi; charakteryzuje wody płynące Podaje przykłady działalności człowieka, które prowadzą do przekształcenia krajobrazu; wskazuje źródła, z których można uzyskać informacje o historii swojej miejscowości Wskazuje różnice między parkiem narodowym a parkiem krajobrazowym; na podstawie mapy w podręczniku lub atlasie podaje przykłady pomników przyrody ożywionej i nieożywionej na terenie Polski i swojego województwa	w różnych skalach, np. 1 : 5, 1 : 20, 1 : 50 / Rysuje fragment drogi do szkoły, np. ulicy, zmniejszając jej wymiary (np. 1000 razy) i używając właściwych znaków kartograficznych / Przygotowuje plakat lub prezentację multimedialną na wybrany temat, np. „zmiany krajobrazu na przestrzeni dziejów”; „moja miejscowość dawniej i dziś”, „najciekawsze formy terenu (w Polsce, w Europie, na świecie)” Prezentuje w dowolnej formie informacje na temat ochrony przyrody w najbliższej okolicy (gminie, powiecie lub województwie)
Podaje trzy przystosowania ryb do życia w wodzie; wymienia dwa przykłady innych przystosowań organizmów do życia w wodzie Wskazuje na ilustracji odcinki rzeki Przyporządkowuje na schematycznym rysunku nazwy do stref życia w jeziorze; odczytuje z ilustracji nazwy kilku	Omawia, popierając przykładami, przystosowania zwierząt do życia w wodzie; wyjaśnia, dzięki czemu zwierzęta wodne mogą przetrwać zimą Podaje po nazwy organizmów żyjących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki; omawia warunki panujące w górnym biegu rzeki Podaje nazwy stref życia w jeziorze; wymienia grupy roślin żyjących w strefie przybrzeżnej; rozpoznaje na ilustracjach	Omawia, na przykładach, przystosowania roślin do ruchu wód; omawia sposób pobierania tlenu przez organizmy wodne Wymienia cechy, którymi różnią się poszczególne odcinki rzeki; porównuje warunki życia w poszczególnych biegach rzeki; omawia przystosowania organizmów żyjących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki Charakteryzuje przystosowania roślin do życia w strefie przybrzeżnej; wymienia czynniki warunkujące życie	Wyjaśnia pojęcie plankton; Porównuje świat roślin i zwierząt w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki; rozpoznaje na ilustracjach organizmy charakterystyczne dla każdego z biegów rzeki Charakteryzuje poszczególne strefy jeziora; rozpoznaje na ilustracjach pospolite zwierzęta związane	

organizmów żyjących w poszczególnych strefach jeziora Wymienia czynniki warunkujące życie na lądzie; omawia przystosowania zwierząt do zmian temperatury Wskazuje warstwy lasu na planszy dydaktycznej lub ilustracji; wymienia po dwa gatunki organizmów żyjących w dwóch wybranych warstwach lasu; podaje trzy zasady zachowania się w lesie Podaje po dwa przykłady drzew iglastych i liściastych; rozpoznaje wybrane drzewa iglaste i dwa liściaste Podaje dwa przykłady znaczenia łąki; wyjaśnia, dlaczego nie wolno wypalać traw; rozpoznaje przynajmniej trzy gatunki poznanych roślin łąkowych Wymienia nazwy zbóż; rozpoznaje na ilustracjach owies, pszenicę i żyto; podaje przykłady warzyw uprawianych na polach; wymienia dwa szkodniki upraw polowych	pospolite rośliny wodne przytwierdzone do podłoża Omawia przystosowania roślin do niskiej lub wysokiej temperatury Podaje nazwy warstw lasu; omawia zasady zachowania się w lesie; rozpoznaje pospolite organizmy żyjące w poszczególnych warstwach lasu; rozpoznaje pospolite grzyby jadalne wymienia cechy budowy roślin iglastych ułatwiające ich rozpoznawanie, np. Kształt i liczba igieł, kształt i wielkość szyszek; wymienia cechy ułatwiające rozpoznawanie drzew liściastych Wymienia cechy łąki; wymienia zwierzęta mieszkające na łące i żerujące na niej; przedstawia w formie łańcucha pokarmowego proste zależności pokarmowe między organizmami żyjącymi na łące Omawia sposoby wykorzystywania roślin zbożowych; wyjaśnia, które rośliny nazywamy chwastami;	w poszczególnych strefach jeziora ; wymienia zwierzęta żyjące w strefie przybrzeżnej charakteryzuje przystosowania ptaków i ssaków do życia w strefie przybrzeżnej Charakteryzuje przystosowania roślin i zwierząt zabezpieczające przed utratą wody; wymienia przykłady przystosowań chroniących zwierzęta przed działaniem wiatru; opisuje sposoby wymiany gazowej u zwierząt lądowych Porównuje drzewa liściaste z iglastymi; rozpoznaje rosnące w Polsce rośliny iglaste ; rozpoznaje przynajmniej sześć gatunków drzew liściastych; Rozpoznaje przynajmniej pięć gatunków roślin występujących na łące; wyjaśnia, w jaki sposób ludzie wykorzystują łąki Wyjaśnia pojęcia zboża ozime, zboża jare; podaje przykłady wykorzystywania uprawianych warzyw; wymienia sprzymierzeńców człowieka w walce ze szkodnikami upraw polowych	z jeziorami; układa z poznanych organizmów łańcuch pokarmowy występujący w jeziorze Omawia negatywną i pozytywną rolę wiatru w życiu roślin; charakteryzuje wymianę gazową u roślin; wymienia przystosowania roślin do wykorzystania światła Charakteryzuje poszczególne warstwy lasu, uwzględniając czynniki abiotyczne oraz rośliny i zwierzęta żyjące w tych warstwach Podaje przykłady drzew rosnących w lasach liściastych, iglastych i mieszanych Uzasadnia, że łąka jest środowiskiem życia wielu zwierząt Podaje przykłady innych upraw niż zboża i warzywa, wskazując sposoby ich wykorzystywania; przedstawia zależności występujące na polu w formie co najmniej dwóch łańcuchów pokarmowych	Przyporządkowuje nazwy gatunków roślin do charakterystycznych barw łąki;
---	--	--	---	---